

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

Jerzy Feliks WEIRAUCH (1914–2006)

W dniu 1 grudnia 2006 roku odszedł od nas w wieku 92 lat nestor polskiej hydrologii, św.p. mgr inż. Jerzy Weirauch.

Urodził się 17 czerwca 1914 roku w Warszawie jako syn Juliusza i Bronisławy z domu Francik. W 1933 roku ukończył Wydział Budowlano-Drogowy Państwowej Szkoły Średniej Technicznej Kolejowej w Warszawie, uzyskując dyplom technika.

Po ukończeniu szkoły nie mógł początkowo znaleźć pracy i dopiero 1 marca 1935 roku został zatrudniony jako

kreślarz w Głównym Urzędzie Miar w Warszawie. We wrześniu tego roku został powołany do wojska i został przydzielony na dywizyjny kurs podchorążych rezerwy przy 28 pp w Łodzi. Po dwóch miesiącach został zwolniony z wojska z uwagi na ciężką chorobę matki, której był jedynym opiekunem.

W grudniu 1935 roku rozpoczął pracę w Instytucie Hydrograficznym Ministerstwa Komunikacji jako sekretarz techniczny inżyniera Kazimierza Dębskiego (późniejszego profesora), z którym współpracował przez wiele lat. Po wybuchu II wojny światowej kontynuował pracę w Instytucie Hydrograficznym, kierowanym przez władze okupacyjne, aż do 17 września 1943 roku, kiedy to Instytut przeniesiono do Krakowa. Przez pewien czas utrzymywał się z drobnego handlu, a od marca 1944 roku do wybuchu powstania warszawskiego pracował jako strażak OPL przy Zarządzie Miejskim w Warszawie. Po ustaniu działań wojennych rozpoczął pracę w Państwowym Zarządzie Wodnym w Warszawie, od 1 kwietnia 1945 roku zaś przeszedł do Państwowego Instytutu Hydrologiczno-Meteorologicznego w Warszawie, który powstał w wyniku połączenia służby hydrologicznej (Instytutu Hydrograficznego) i meteorologicznej (Państwowego Instytutu Meteorologicznego). W PIHM pracował jako technik hydrolog kolejno na stanowisku referendarza i radcy.

W międzyczasie, nie przerywając pracy, w latach 1946–1948 studiował na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym (kierunek fizyka) Uniwersytetu Warszawskiego. Studia te przerwał w 1948 roku w związku z uruchomieniem dla pracowników służby hydrologicznej 3-letniego Inżynierskiego Kursu Hydrograficznego przy Politechnice Warszawskiej, na który został oddelegowany ze swego stanowiska w PIHM. Po ukończeniu I roku studiów wrócił do pracy w PIHM na stanowisko kierownika referatu Bilansów Wodnych, gdzie pracował do października 1950 roku. W tym czasie był współautorem dwóch opracowań z cyklu „Materiały do bilansu wodnego Polski”. Roczna przerwa w zajęciach Kursu była podyktowana zbyt małą liczbą jego słuchaczy. W międzyczasie w 1949 roku zorganizowany został otwarty nabór na studia hydrologiczne dla absolwentów szkół średnich. Po upływie roku oddelegowani pracownicy służby hydrologicznej, a wśród nich Jerzy Weirauch, wrócili na uczelnię i wspólnie kontynuowali przez dwa lata studia na II i III roku, aż do dyplomu. W tym czasie studium zmieniło nazwę na Inżynierski Kurs Hydrologiczny Politechniki Warszawskiej.

Po uzyskaniu dyplomu inżyniera-hydrologa w październiku 1952 roku Jerzy Weirauch został w PIHM kierownikiem Działu Bilansów Wodnych. Pod Jego kierunkiem wykonywane były opracowania surowych bilansów wodnych rzek polskich. Swoje doświadczenia zawarł w opracowanej przez siebie „Instrukcji o sposobie opracowywania surowego bilansu wodnego”. W tym czasie został Mu przyznany przez Radę

Naukową PIHM tytuł asystenta, a w 1954 roku – starszego asystenta.

W latach 1953–1955, kiedy Komitet Gospodarki Wodnej PAN opracowywał „Perspektywiczny Plan Gospodarki Wodnej w Polsce”, inż. Jerzy Weirauch współpracował z prof. Kazimierzem Dębskim w ramach Zespołu Hydrologicznego Biura Studiów przy KGW PAN nad określaniem elementów bilansu wodnego dla poszczególnych regionów hydrograficznych w Polsce.

W listopadzie 1955 roku na własną prośbę został przeniesiony z PIHM do nowo tworzącego się Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych, gdzie objął stanowisko kierownika Samodzielnej Pracowni Hydrologicznej. W wyniku reorganizacji i likwidacji pracowni w kwietniu 1958 roku został zatrudniony w Biurze Głównego Komitetu Przeciwpowodziowego, gdzie pracował do lipca 1962 roku. W okresie katastrofalnej powodzi w 1960 roku inż. Jerzy Weirauch dokumentował jej skutki w zakresie awarii wałów przeciwpowodziowych i wielkości zalewów. Wyniki tych prac zamieścił w dwóch publikacjach (podanych w załączonym wykazie). Kolejnym Jego miejscem pracy był Instytut Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku, gdzie był zatrudniony na stanowisku starszego projektanta.

Niezależnie od pracy zawodowej Jerzy Weirauch prowadził działalność dydaktyczną. Już od 1 października 1948 roku został zaangażowany przez prof. Kazimierza Dębskiego na stanowisku młodszego asystenta w Katedrze Budownictwa Wodnego na ówczesnym Oddziale Melioracji Rolnych Wydziału Rolniczego SGGW. Po reorganizacji

i utworzeniu w 1950 roku samodzielnego Wydziału Melioracji Rolnych pracował w okresie od 1 września 1950 roku do 31 lipca 1951 roku na stanowisku zastępcy asystenta. W latach następnych prowadził zlecone zajęcia dydaktyczne z hydrauliki i hydrologii, przy czym w latach 1956 i 1957 wykłady z przedmiotu „hydraulika” na Studium Inżynierskim Melioracji Wodnych na przemianowanym w 1954 roku Wydziale Melioracji Wodnych SGGW. W tym czasie opracował skrypt „Zbiór zadań hydraulicznych dla potrzeb inżynierów melioracji”. W okresie 1965–1972 był zatrudniony w Katedrze Budownictwa Wodnego SGGW w niepełnym wymiarze godzin (1/2 etatu) na stanowiskach projektanta i starszego inżyniera oraz przy niemal wszystkich pracach badawczych Katedry z zakresu hydrologii. Wymienić tu można dla przykładu studia hydrologiczne w dorzeczu Narwi, w zlewniach rzek Zagożdżonki i Gzówki, na Kanale Wieprz-Krzna i inne.

Z chwilą zakończenia pracy w IBW PAN w dniu 26 czerwca 1972 roku został zaangażowany w Katedrze Budownictwa Wodnego SGGW na pełny etat na stanowisko projektanta, od 1 września 1973 roku zaś – specjalisty hydrologa. Na tym stanowisku pracował aż do przejścia na emeryturę w dniu 31 sierpnia 1979 roku.

W latach 1976–1984 prowadził również zajęcia dydaktyczne z hydrologii w Technikum Gospodarki Wodnej im. Józefa Pruchnika w miejscowości Dębe koło Warszawy.

Praca zawodowa nie przeszkodziła mu w podnoszeniu własnych kwalifikacji. Po uzyskaniu tytułu zawodowego

inżyniera podjął Magisterskie Studia Eksternistyczne na Wydziale Melioracji Wodnych SGGW, które ukończył w 1973 roku, przedstawiając pracę „Projekt zmniejszenia odpływu powodziowego rzeki Narwi przez spiętrzenie Jezior Augustowskich”, uzyskując tytuł zawodowy magistra inżyniera melioracji wodnych.

Wśród licznych obowiązków pełnił w latach 1963–1972 obowiązki zastępcy redaktora, a następnie sekretarza Komitetu Redakcyjnego tomów VI–XI wydawnictwa Polskiej Akademii Nauk, które w różnych latach, w zależności od struktury komitetów PAN, nosiło nazwy „Prace i Studia Komitetu Gospodarki i Inżynierii Wodnej PAN” oraz „Prace i Studia Komitetu Gospodarki Wodnej i Surowcowej PAN”.

Dorobek publikacyjny mgr. inż. Jerzego Weiraucha wyraża się 7 pozycjami (wykaz publikacji podany jest w załączeniu), dotyczącymi głównie bilansów wodnych i zagadnień powodziowych. Do Jego dorobku zawodowego zaliczyć należy również prace związane z aparaturą pomiarową. W pierwszych latach powojennych, gdy w PIHM dawał się odczuć dotkliwy brak hydrometrycznego sprzętu pomiarowego, z inspiracji prof. Dębskiego współpracował jako specjalista-pomiarowiec z mechanikiem precyzyjnym Piotrem Pawłem Lewandowskim. Wynikiem tej współpracy było uruchomienie i produkcja młynków hydrometrycznych, znanych pod nazwą „Pe-El” od nazwiska ich producenta. Młynki te przez wiele lat stanowiły jedyny sprzęt hydrometryczny w Polskiej Służbie Hydrologicznej.

Jerzy Weirauch był żonaty z Walerią z domu Weppo, z którą miał czworo dzie-

ci: Agnieszkę, Grzegorza, Joannę i Marka Aureliusza. Doczekał się 3 wnuków i 5 prawnucząt. Jedną z Jego prawnuczek, Katarzyna Młynarska, poszła w ślady pradziadka i ukończyła Wydział Inżynierii i Kształtowania Środowiska (d. Wydział Melioracji Wodnych) SGGW.

Za wzorowe 50 lat pożycia małżeńskiego Jerzy i Waleria Weirauchowie otrzymali Odznaczenie Państwowe „Medal za długoletnie pożycie małżeńskie”.

Za swą działalność zawodową mgr inż. Jerzy Weirauch uhonorowany został w 1962 roku odznaką „Za zwalczanie powodzi”, w 2004 roku zaś „Medalem 85-lecia Polskiej Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej”.

Jerzy Weirauch był wielkim miłośnikiem Warszawy. Stary Cmentarz Powązkowski znał jak mało kto i dokładnie wiedział, gdzie znajdują się groby znanych ludzi. Był znawcą tramwajów warszawskich, których wszystkie przedwojenne i powojenne typy znał na pamięć. Interesował się przedwojennym folklorem warszawskim, cytując z pamięci felietony Stefana Wiecheckiego – Wiecha. Był ponadto entuzjastą lotnictwa i sportów lotniczych.

Mimo znacznej różnicy wieku nie dawał młodszym kolegom, zarówno w okresie studiów, jak też podczas pracy w Katedrze Budownictwa Wodnego SGGW, odczuć dystansu, odnosząc się do nich w sposób bezpośredni i koleżeński.

Zmarły był człowiekiem prawym, pogodnym, życzliwym dla wszystkich i skromnym. Przyjaciele mogli zawsze na Niego liczyć.

Requiescat in Pace!

Andrzej Byczkowski

Wykaz publikacji Jerzego Feliksa Weiraucha

1. Materiały do bilansu wodnego Polski. T. III. Przepływ Wisły i Bugu, 1951. Prace PIHM, z. 21, Warszawa (opracowane wspólnie z Z. Mikulskim).
2. Materiały do bilansu wodnego Polski. T. IV. Stosunki opadu i odpływu w dorzeczu Wisły, 1951. Prace PIHM, z. 22, Warszawa (opracowane wspólnie z Z. Mikulskim i Z. Bładowskim).
3. Instrukcja o sposobie opracowywania surowego bilansu wodnego, 1953. PIHM, Warszawa,
4. Zbiór zadań hydraulicznych dla potrzeb inżynierów melioracji, 1954. Wydane przez Zespół Studentów SGGW, Warszawa.
5. Powódź w roku 1960 w prasie i obiektywie, 1967 [w:] Powódź w roku 1960. Materiały monograficzne. Wyd. Kom. i Łącz., Warszawa.
6. Awaryjne wały przeciwpowodziowe i charakterystyka zalewów w czasie powodzi 1960, 1969. Inst. Gosp. Wod., Warszawa.
7. Wspomnienie o profesorze Kazimierzu Dębskim, 1970. Prace i Studia Komitetu Gospodarki Wodnej i Surowcowej PAN, T. X. Warszawa (opracowane wspólnie z A. Byczkowskim).